

DOI 10.32782/city-development.2025.4-11

УДК 339.1

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БІРЖОВОГО РИНКУ У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Могилевська Ольга Юріївнадоктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, підприємництва, менеджменту*Київський міжнародний університет*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8482-7950>**Благодатний Андрій Сергійович**

здобувач третього рівня вищої освіти

*Київський міжнародний університет*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3508-2096>**Єременок Володимир Володимирович**

здобувач третього рівня вищої освіти

*Київський міжнародний університет*ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5562-5291>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню проблем та напрямів удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку біржового товарного ринку України в контексті післявоєнної відбудови. На відміну від країн ЄС, де біржові та електронні торговельні системи відіграють ключову роль у формуванні прозорих цінових сигналів і забезпеченні конкуренції, в Україні біржові механізми залишаються малоефективними та здебільшого використовуються як формальна процедура у сфері державних закупівель. Недосконалість чинного Закону України «Про товарні біржі», фрагментарність законодавства, відсутність електронних платформ, стандартизованих контрактів, належного нагляду та дієвих інструментів хеджування стримують розвиток ринку й підсилюють цінову волатильність. У роботі підкреслюється, що біржа має значно ширший функціонал від забезпечення прозорого ціноутворення та оперативного інформування ринку до виконання антимонопольних і стабілізаційних функцій. Авторами обґрунтовано необхідність модернізації регулювання шляхом гармонізації з європейськими директивами MiFID II/MiFIR, запровадження електронних торговельних систем, централізованого обліку угод, розвитку строкових інструментів, а також створення єдиного біржового простору та центрального контрагента. Запропонована авторами «Державна програма реформування біржового товарного ринку України» включає кодифікацію законодавства, інституційну консолідацію бірж, стимули для виробників, стандартизацію біржових контрактів, розвиток ф'ючерсів і опціонів, цифровізацію інфраструктури та інтеграцію українських бірж у міжнародні торгові системи. Програма реалізується у три етапи: стабілізаційний, інституційно-структурний та інтеграційно-інноваційний. Зроблено висновок, що реформований біржовий ринок може стати ключовим механізмом економічної стабілізації, мобілізації інвестицій, зниження ризиків для аграрного сектору та формування конкурентоспроможної економічної системи України у період повоєнного відновлення.

Ключові слова: біржовий товарний ринок, нормативно-правове забезпечення, ціноутворення, деривативи, електронні торги, MiFID II, післявоєнна відбудова, інвестиції, хеджування, центральний контрагент.

Актуальність проблеми. В умовах поступового подолання кризових явищ світової економіки та відкриття нових можливостей для розвитку внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції, запровадження ефективних біржових

механізмів набуває особливої актуальності. Саме біржа, як інституційний інструмент ринкової економіки, здатна забезпечити прозоре ціноутворення, рівні правила гри для всіх учасників та стабільність ринкового середовища.

Разом із тим, ситуація, що склалася на біржовому ринку України протягом останніх десятиліть, засвідчує його глибоку недорозвиненість і потребує системних реформаторських рішень. Ліберальний підхід до формування та становлення біржового середовища, закріплений у Законі України «Про товарну біржу» (1992 р.), так і не досягнув своєї кінцевої мети – створення повноцінного спотового та строкового ринку.

На сьогодні в Україні зареєстровано понад 500 товарних бірж, однак жодна з них не виконує головної функції – формування репрезентативної ринкової ціни на основі публічних конкурентних торгів. Ціни, що декларуються за результатами біржових операцій, фактично не відображають реальної ринкової кон'юнктури, оскільки більшість угод має характер попередньо узгоджених контрактів, які лише формально реєструються на біржі. У результаті товарний виробник позбавлений можливості реалізувати свою продукцію за справедливими ринковими цінами, що зумовлює недоотримання обігових коштів, скорочення прибутку та зменшення податкових надходжень до державного бюджету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведені дослідження засвідчують, що розвиток біржового ринку в умовах післявоєнної відбудови України безпосередньо залежить від оновлення нормативно-правової бази та її гармонізації з європейськими стандартами. Дослідження В. Теремецького та співавторів [5] підкреслює важливість створення стабільних правових умов для інвестицій у відбудову, включаючи механізми державно-приватної взаємодії. Роботи Кондукоцової Н.В., та Скибенко Н.Г. [2] акцентують на проблемах фрагментарності нормативної бази, слабкому регулюванні та низькій ефективності бірж. Публікація В. Пономаренка доводить необхідність адаптації правил обігу цінних паперів до міжнародних норм. Загалом аналіз вказує, що формування сучасного, узгодженого та прозорого правового середовища є ключовою умовою активізації біржового ринку як інструмента мобілізації капіталу для економічного відновлення України.

Метою статті є розкриття обґрунтування напрямів та механізмів удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку біржового ринку України у контексті післявоєнної відбудови, зокрема шляхом аналізу чинної регуляторної бази, виявлення її структурних недоліків, визначення потреб гармонізації із європейськими стандартами та формування пропозицій щодо створення прозорого, інституційно стійкого та інвестиційно привабливого біржового середовища, здатного забезпечити мобілізацію капіталу для економічного відновлення держави.

Результати дослідження. Для порівняння, європейські економіки функціонують на основі розвинених біржових і електронних торгових систем, які слугують механізмом прозорого ціноутворення, регулятором конкуренції та гарантом довіри учасників ринку. В Україні ж біржові інструменти здебільшого сприймаються агровиробниками лише як формальна процедура під час державних закупівель чи інтервенцій, що значно обмежує їхній вплив на реальні ринкові процеси. Як наслідок, рівень розвитку біржової діяльності в нашій державі залишається вкрай низьким.

Між тим, біржа як інституція виконує значно ширші функції, ніж проста реєстрація угод. Завдяки механізмам біржового ціноутворення вона здатна:

- безперервно забезпечувати учасників ринку інформацією про динаміку попиту і пропозиції;
- сигналізувати про появу нових умов торгівлі та нових товарів;
- виступати індикатором ринкової кон'юнктури;
- забезпечувати баланс інтересів між покупцями та продавцями;
- діяти як антимонопольний регулятор.

Однак чинна редакція Закону України «Про товарні біржі» не відповідає сучасним умовам і вимогам. Основні питання, пов'язані з організацією біржової торгівлі, електронними платформами, стандартизацією контрактів, захистом прав учасників ринку та забезпеченням прозорості цін – залишилися поза його межами. Внаслідок цього біржове законодавство не виконує функції сучасного правового інструменту регулювання.

Розвинений біржовий ринок повинен виконувати ключові завдання:

- формувати достовірні цінові орієнтири для всіх учасників;
- забезпечувати рівні можливості доступу до торгів;
- гарантувати баланс інтересів товаровиробників і покупців;
- слугувати механізмом мінімізації ризиків та інструментом хеджування.

Натомість наявна практика засвідчує: біржовий ринок України фактично не впливає на формування ринкових цін на сільськогосподарську продукцію. Відсутність організованої системи торгів та прозорих біржових механізмів призводить до значних коливань обсягів реалізації та цін, що у кілька разів перевищують аналогічні показники в країнах із розвиненими ринками. У підсумку це обертається втратами як для товаровиробників, так і для держави, гальмуючи розвиток аграрного сектору та послаблюючи конкурентні позиції України на світових ринках.

Задля створення сучасного, прозорого та конкурентного біржового товарного ринку, здатного забезпечувати репрезентативне ціноутворення, інтеграцію України до європейського та світового економічного простору, підтримку аграрного сектору й залучення інвестицій, автором запропоновано «Державну програму реформування біржового товарного ринку України», яка має на меті комплексну модернізацію біржового товарного ринку з урахуванням викликів воєнного часу та завдань післявоєнного відновлення. Основним завданням якого є:

- Модернізація законодавчої бази у сфері біржової діяльності.
- Консолідація та інституційне оновлення біржового середовища.
- Запровадження електронних механізмів біржових торгів та прозорості звітності.

– Розвиток біржових інструментів (спотові, строкові, ф'ючерсні й опціонні контракти).

– Створення стимулів для участі товаровиробників, особливо малих і середніх.

– Інтеграція українських біржових систем у міжнародні ринки.

В умовах війни біржовий ринок може стати інструментом стабілізації аграрного сектору, а після перемоги – фундаментом для його модернізації та інтеграції в міжнародний економічний простір. Реалізація запропонованої у таблиці 1. Програми дозволить Україні не лише мінімізувати цінові ризики, але й створити інституційну базу для довгострокового зростання, що є важливою складовою післявоєнного відновлення держави.

Реалізація комплексної програми реформування біржового товарного ринку в Україні має

Таблиця 1 – Поетапний план реформування біржового товарного ринку України

Етап	Основні заходи	Відповідальні органи	Терміни виконання	Орієнтовні джерела фінансування
I етап – Стабілізаційний	• Прийняття Кодексу України про біржовий товарний ринок • Встановлення єдиних вимог до товарних бірж • Ліквідація фіктивних і неактивних бірж • Впровадження електронної системи реєстрації угод з відкритим доступом • Створення органу нагляду з функціями незалежного аудиту	Верховна Рада України, Міністерство економіки, НКЦПФР	1 рік	Державний бюджет (програмне фінансування Міністерства економіки, НКЦПФР); технічна допомога ЄС, Світового банку, USAID
II етап – Інституційно-структурний	• Впровадження стандартизованих біржових контрактів • Запуск електронних торгових платформ • Формування індексів цін на аграрну продукцію • Податкові стимули для фермерів і кооперативів • Освітні програми з біржової торгівлі • Механізми протидії ринковим маніпуляціям	Міністерство економіки, Мінфін, Мінагрополітики, НКЦПФР, Торгово-промислова палата України	2–3 роки	Держбюджет (освітні та аналітичні програми), міжнародні донори (FAO, ЄБРР, ЄІБ), приватні інвестиції у біржові платформи
III етап – Інтеграційний та інноваційний	• Запуск ф'ючерсних та опціонних контрактів • Інтеграція українських індексів у міжнародні торгові системи (CME, Euronext, MATIF) • Гармонізація регулювання з директивами ЄС (MiFID II, MAR) • Міжнародне визнання українських біржових стандартів • Використання біржових механізмів для залучення інвестицій у відбудову	Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, МЗС, НКЦПФР	4–5 років	Міжнародні фінансові організації (Світовий банк, МВФ, ЄБРР, ЄІБ), кошти інвестиційних фондів, приватний сектор, партнерські програми з міжнародними біржами

Джерело: Власні дослідження та напрацювання автора

потенціал значно підвищити ефективність аграрного сектору та стабілізувати економіку в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Теоретично, програма забезпечує системний вплив на ключові елементи ринку, починаючи від законодавчої бази і закінчуючи інституційними та технологічними механізмами функціонування бірж.

По-перше, кодифікація законодавства та впровадження єдиного Кодексу України про біржовий товарний ринок створюють правове середовище, яке усуває суперечності та дублювання нормативних актів. Це забезпечує передбачуваність регулювання та зменшує ризики правової невизначеності для товаровиробників і інвесторів.

По-друге, консолідація бірж та впровадження електронних торгових платформ забезпечують прозорість торгів і формування репрезентативних цін. Теоретично це дозволяє створити реальні ринкові сигнали для товаровиробників, покращує прогнозування попиту та пропозиції, знижує коливання цін і мінімізує вплив монопольних чи корупційних практик.

По-третє, розвиток біржових інструментів, таких як стандартизовані спотові контракти, ф'ючерси та опіони, забезпечує можливості для хеджування ризиків та ефективного управління фінансовими потоками. Це створює передумови для підвищення прибутковості виробників, стабілізації обігових коштів та збільшення податкових надходжень до державного бюджету.

По-четверте, освітні програми, податкові стимули та спрощені механізми доступу до бірж для малих і середніх виробників сприяють більш широкому залученню учасників ринку, що підвищує конкуренцію, зменшує ризик концентрації ринку та сприяє справедливому розподілу доходів.

По-п'яте, інтеграція українського біржового ринку в міжнародну систему забезпечує можливість залучення іноземних інвестицій, збільшення експорту та формування цінових орієнтирів на глобальному рівні. Це дозволяє українським товаровиробникам більш ефективно конкурувати на світових ринках і підвищує стійкість економіки до зовнішніх шоків.

Таким чином, теоретична ефективність програми проявляється у комплексному підвищенні прозорості, передбачуваності та стабільності біржового ринку, що сприяє:

- формуванню репрезентативних ринкових цін;
- збільшенню обсягів торгівлі та залучення інвестицій;
- підвищенню фінансової та економічної стабільності аграрного сектору;
- створенню умов для післявоєнного відновлення економіки та інтеграції України у світову економічну систему.

Впровадження програми на практиці дозволяє трансформувати теоретичні переваги в конкретні економічні ефекти, зменшивши ризики цінових коливань, підвищивши доходи виробників та забезпечивши сталий розвиток товарного біржового ринку як інструмента стратегічної економічної стабілізації.

В умовах післявоєнної відбудови ці зміни стають стратегічно важливими. Гармонізація регулювання із стандартами MiFID II / MiFIR і інтеграція українських бірж у міжнародні торгові системи дозволить:

- стабілізувати ціни на внутрішньому ринку;
- підвищити конкурентоспроможність аграрного сектору;
- залучити іноземні інвестиції для відновлення виробничих потужностей;
- забезпечити прозору і ефективну взаємодію з глобальними ринками.

Таким чином, реалізація цих пропозицій не лише усуває системні прогалини в національному законодавстві, а й створює фундамент для формування сучасного, прозорого і конкурентного біржового ринку, який стане ключовим елементом економічної стабілізації та післявоєнного розвитку України.

Сучасний стан біржового товарного ринку України характеризується глибокою недорозвиненістю, фрагментарністю законодавства та низьким рівнем прозорості торгів. Попри наявність понад 500 зареєстрованих бірж, жодна з них не виконує ключову функцію – формування репрезентативної ринкової ціни на основі конкурентних публічних торгів. Це призводить до недоотримання прибутків товаровиробниками, нестабільності ринку та втрат державних податкових надходжень. Ліберальний підхід до організації біржової діяльності, закріплений у Законі України «Про товарну біржу» (1992 р.), не забезпечив належного розвитку спотового та строкового ринку, а біржові інструменти досі використовуються переважно як формальна процедура під час державних закупівель.

Водночас біржа як інституційний механізм здатна забезпечити прозоре ціноутворення, баланс інтересів покупців і продавців, антимонопольну регуляцію та постійний доступ до інформації про ринкову кон'юнктуру. Сучасний стан законодавства обмежує реалізацію цих функцій, що гальмує розвиток ринку, підвищує коливання цін і знижує конкурентоспроможність аграрного сектору.

Особливо важливою є гармонізація національного законодавства з директивами ЄС MiFID II та MiFIR, що забезпечить:

- прозорість та стандартизацію торгів, включно з електронними платформами;
- захист прав учасників ринку та інвесторів;
- централізований облік і звітність за угодами;

- розвиток фінансових інструментів, включно з деривативами;
- інтеграцію українських бірж у європейський фінансовий простір.

Приведення регуляторної бази у відповідність до цих вимог відкриє можливості для створення повноцінного строкового ринку, який є критично важливим для страхування цінних ризиків у період відновлення економіки. Розвиток ф'ючерсних та опціонних контрактів на аграрні та енергетичні товари дозволить виробникам і трейдерам заздалегідь фіксувати ціни, планувати виробничі цикли та мінімізувати втрати від волатильності ринку. Це формує нову якість ринкових відносин, де біржа виконує не лише торговельну, а й стабілізаційну та інвестиційну функцію.

Крім того, модернізація регулювання повинна супроводжуватися створенням єдиного централізованого біржового простору, у межах якого відбуватиметься стандартизація правил торгів, клірингу та розрахунків. Такий підхід дозволить усунути надмірну розпорошеність бірж, підвищити ліквідність ринку й запобігти маніпуляціям. Розвиток центрального контрагента стане ключовим елементом цієї системи, забезпечуючи гарантування виконання угод, управління ризиками та довіру учасників ринку.

Не менш важливою складовою вдосконалення нормативного забезпечення є цифровізація біржової інфраструктури. Запровадження сучасних електронних торговельних платформ, автоматизованих систем звітності, блокчейн-технологій для реєстрації угод та відкритих реєстрів операцій сприятиме підвищенню прозорості, скороченню витрат і зменшенню корупційних ризиків. Цифрові рішення також дозволять інтегрувати український біржовий ринок у світовий економічний простір, відкривши доступ до іноземних учасників та нових фінансових інструментів.

У контексті післявоєнної відбудови модернізований біржовий ринок може стати інструментом мобілізації капіталу для критичної інфраструктури, енергетики, агросектору та промисловості. Запровадження прозорих правил ціноутворення, ефективного державного нагляду та механізмів захисту інвесторів зміцнить фінансову систему, підвищить інвестиційну привабливість та сприятиме економічній стійкості країни.

Таким чином, реформування нормативно-правового забезпечення біржового ринку є не лише технічним завданням, а комплексною стратегією

економічного розвитку, що передбачає поєднання європейських стандартів, цифрових технологій та інституційної модернізації. Реалізація цих змін стане одним із ключових чинників формування конкурентної, інтегрованої та стійкої економіки України в умовах повоєнного відновлення.

Висновки. Аналіз сучасного стану біржового товарного ринку України засвідчує критичну необхідність його глибокої інституційної та нормативно-правової модернізації. Існуюча фрагментарність законодавства, відсутність прозорих механізмів ціноутворення та низький рівень організованих торгів не дозволяють біржам виконувати свою ключову економічну функцію, а саме формувати репрезентативні ринкові ціни та забезпечувати баланс інтересів учасників ринку. У результаті потерпає не лише аграрний сектор, а й уся економіка, яка в умовах війни та майбутньої відбудови особливо потребує стабільності, передбачуваності та ефективних ринкових інститутів.

Запропонована «Державна програма реформування біржового товарного ринку України» пропонує комплексний підхід до розв'язання системних проблем, від оновлення законодавчої бази та консолідації бірж до впровадження електронних платформ, розвитку строкових інструментів, стимулювання участі виробників та інтеграції в міжнародні торгові системи. Така багаторівнева реформа створює умови для прозорого ціноутворення, зниження ринкових ризиків, підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору та залучення інвестицій.

Гармонізація українського біржового законодавства зі стандартами ЄС (MiFID II, MiFIR) є ключем до побудови сучасного та конкурентного ринку, що відповідає вимогам глобальної економіки. У поєднанні з цифровізацією торгових систем, посиленням нагляду та впровадженням центрального контрагента це створить інституційні засади для сталого розвитку біржової інфраструктури.

Таким чином, реформування біржового товарного ринку має стратегічне значення для післявоєнної відбудови країни. Реалізація запропонованих заходів дозволить Україні перейти від формального та фрагментованого біржового середовища до повноцінної європейської моделі, здатної забезпечити стабільність, інвестиційний розвиток та інтеграцію в глобальний економічний простір.

Бібліографічний список:

1. Lesnaya O. (2024). Reform of Stock Market Activity in Ukraine. *SSP Modern Economics, State and Public Administration*, 3(1), 1–9. DOI: <https://doi.org/10.53933/mespa.v3i1.150>
2. Кондукоцова Н. В., Скибенко Н. Г. Біржова діяльність України: проблеми та перспективи. *Науковий журнал «Вісник Університету «Україна», серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»*. 2021. № 3 (30). URL: <https://economics.com.ua/s53->

3. Пономаренко В. Іноземні цінні папери: проблеми та перспективи для українського фондового ринку. *Соціально-правові студії*, 2024. № 7(1). С. 194–201. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.194>
4. Руснак А. В., Часник Ю. О. *Державне регулювання розвитку товарного біржового ринку України*. Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2009. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/252.pdf>
5. Teremetskyi V., Ustyomenko V., Kurepina O., Tokarieva K., Malchuk M., Fast O. & Dovhan V. (2025). Theoretical and Legal Characteristics of Investing in post-war Reconstruction Projects in Ukraine. *Revista Jurídica Portucalense*, 1(38), 123–146. DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(38\)2025.ic-7](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(38)2025.ic-7)
6. Parii L., Makarenko T., Abuselidze G., Slobodanyk A., Mohylevska O. & Sidak I. (2023). Features of the use of digital Risk management tools in the capital market and the organized commodity market. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 389, pp. 1–16). Les Ulies: EDP Sciences.
7. Slobodanyk A., & Mohylevska O. (2022). Peculiarities Of Speculative Operations On The Capital Market In Ukraine. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 1(2), 8–14. URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/view/9>
8. Slobodanyk A., Abuselidze G., Tarasovych L. The mechanism of integration of the Ukrainian stock market in the world stock market. *E3S Web of Conf.* 157, 04034 (2020).
9. Abuselidze G., Slobodanyk A. Value assessment of shares of corporate issuers by applying the methods of fundamental analysis in the stock exchange market. In: *The Challenge of Sustainability in Agricultural Systems*, volume 2. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol. 206, pp. 24–41 (2021).
10. Slobodanyk A., Abuselidze G.: Influence of speculative operations on the investment capital: an empirical analysis of capital markets. *E3S Web of Conf.* 234, 00084 (2021).
11. Abuselidze G., Slobodanyk A., Reznik N. Ensuring trading strategies profitability with technical analysis tools and computer technology. *SHS Web Conf.* 71, 04005 (2019).
12. Abuselidze G., Reznik N., Slobodanyk A., Prokhorova V. Global financial derivatives market development and trading on the example of Ukraine. *SHS Web Conf.* 74, 05001 (2020).
13. Слободяник А. (2021). Ринок спекулятивного капіталу: особливості та принципи функціонування. *Recommended for publication by the scientific council Lesya Ukrainka Volyn National University* (Minutes № 3 of March 25, 2021), 106.
14. Слободяник А. М. (2019). Перспективи запровадження використання іноземного досвіду використання біржових інструментів на ринку цінних паперів України в контексті мотивації інвестиційної діяльності.
15. Слободяник А. М., Собко К. Г. Роль спекуляцій на біржовому фондовому ринку. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2018. № 6 (76)). С. 118–122.
16. Могилевська О. Ю., Слободяник А. М. Ризик-менеджмент на організованих товарних ринках: монографія. Київ : КиМУ. 2023. 295 с.

References:

1. Lesnaya O. (2024). Reform of Stock Market Activity in Ukraine. *SSP Modern Economics, State and Public Administration*, 3(1), 1–9. DOI: <https://doi.org/10.53933/mespa.v3i1.150>
2. Kondukotsova N. V., Skybenko N.H. (2021). Birzhova diialnist Ukrainy: problemy ta perspektyvy. *Naukovyi zhurnal "Visnyk Universytetu "Ukraina", seriya "Ekonomika, menedzhment, marketynh"*. № 3 (30). Available at: <https://ekonomics.com.ua/s53->
3. Ponomarenko, V. (2024). Inozemni tsinni papery: problemy ta perspektyvy dlia ukrainskoho fondovoho rynku. *Sotsialno-pravovi studii*, 7(1), 194–201. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.194>
4. Rusnak A. V., Chasnyk Yu. O. (2009). Derzhavne rehuliuivannia rozvytku tovarnoho birzhovoho rynku Ukrainy. *Poltavska derzhavna ahrarna akademiia*. Available at: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/252.pdf>
5. Teremetskyi V., Ustyomenko V., Kurepina O., Tokarieva K., Malchuk M., Fast O. & Dovhan V. (2025). Theoretical and Legal Characteristics of Investing in post-war Reconstruction Projects in Ukraine. *Revista Jurídica Portucalense*, 1(38), 123–146. DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(38\)2025.ic-7](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(38)2025.ic-7)
6. Parii L., Makarenko T., Abuselidze G., Slobodanyk A., Mohylevska O. & Sidak I. (2023). Features of the use of digital Risk management tools in the capital market and the organized commodity market. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 389, pp. 1–16). Les Ulies: EDP Sciences.
7. Slobodanyk A. & Mohylevska O. (2022). Peculiarities Of Speculative Operations On The Capital Market In Ukraine. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 1(2), 8–14. Available at: <https://isg-journal.com/isjmef/article/view/9>
8. Slobodanyk A., Abuselidze G., Tarasovych L. (2020). The mechanism of integration of the Ukrainian stock market in the world stock market. *E3S Web of Conf.* 157, 04034.
9. Abuselidze G., Slobodanyk A. (2021). Value assessment of shares of corporate issuers by applying the methods of fundamental analysis in the stock exchange market. In: *The Challenge of Sustainability in Agricultural Systems*, volume 2. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol. 206, pp. 24–41.
10. Slobodanyk A., Abuselidze G. (2021). Influence of speculative operations on the investment capital: an empirical analysis of capital markets. *E3S Web of Conf.* 234, 00084.

11. Abuselidze G., Slobodanyk A., Reznik N. (2019). Ensuring trading strategies profitability with technical analysis tools and computer technology. *SHS Web Conf.* 71, 04005.
12. Abuselidze G., Reznik N., Slobodanyk A., Prokhorova V. (2020). Global financial derivatives market development and trading on the example of Ukraine. *SHS Web Conf.* 74, 05001.
13. Slobodanyk A. (2021). Rynok Spekulyativnoho Kapitalu: osoblyvosti ta pryntsyipy funktsionuvannia. *Recommended for publication by the scientific council Lesya Ukrainka Volyn National University* (Minutes № 3 of March 25, 2021), 106.
14. Slobodanyk, A. M. (2019). Perspektyvy zaprovadzhennia vykorystannia inozemnoho dosvidu vykorystannia birzhovykh instrumentiv na rynku tsinnykh paperiv Ukrainy v konteksti motyvatsii investytsiinoi diialnosti.
15. Mohylevska O. Iu., Slobodanyk A. M. (2023). Ryzyk-menedzhment na orhanizovanykh tovarnykh rynkakh: monohrafiia. Kyiv, KyMU, 295 s.

IMPROVING THE REGULATORY FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF THE STOCK MARKET IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECONSTRUCTION

Olga Mohylevska

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Economics, Entrepreneurship, Management Department
Kyiv International University

Andriy Blagodatny

Postraduate Student
Kyiv International University

Volodymyr Ieremenok

Postraduate Student
Kyiv International University

Summary. The article examines the problems and directions for improving the regulatory and legal framework governing the development of Ukraine's commodity exchange market in the context of post-war reconstruction. Unlike EU countries, where exchange and electronic trading systems play a key role in ensuring transparent price signals and fostering competition, exchange mechanisms in Ukraine remain largely ineffective and are mostly used as a formal procedure in public procurement. The imperfections of the current Law of Ukraine "On Commodity Exchanges", the fragmented nature of legislation, the absence of electronic platforms, standardized contracts, proper supervision, and effective hedging instruments hinder market development and increase price volatility. The study emphasizes that an exchange as an institution performs far broader functions than merely registering transactions, from ensuring transparent price formation and providing timely market information to fulfilling anti-monopoly and stabilizing roles. The authors justify the need to modernize regulation through harmonization with the European MiFID II/MiFIR directives, the introduction of electronic trading systems, centralized trade reporting, the development of derivative instruments, and the establishment of a unified exchange space with a central counterparty. The proposed "State Program for Reforming the Commodity Exchange Market of Ukraine" includes codification of legislation, institutional consolidation of exchanges, incentives for producers, standardization of exchange contracts, development of futures and options markets, digitalization of infrastructure, and integration of Ukrainian exchanges into international trading systems. The program is implemented in three stages: stabilization, institutional-structural, and integration-innovative. It is concluded that a reformed exchange market can become a key mechanism for economic stabilization, investment mobilization, risk reduction in the agricultural sector, and the formation of a competitive economic system in Ukraine during the post-war recovery period.

Keywords: commodity exchange market, regulatory framework, price formation, derivatives, electronic trading, MiFID II, post-war recovery, investments, hedging, central counterparty.

Стаття надійшла: 07.11.2025
Стаття прийнята: 20.11.2025
Стаття опублікована: 26.12.2025